

Medborgerskap

Kulturelt Mangfoldige Samfunn

Kymlicke W. & Wayne N.

Rettigheter og Status for Etniske Minoriteter

- Hvordan de nye teoriene om statsborgerskap og borgerlige holdninger påvirker rettighetene og den sosiale posisjonen til etno - kulturelle minoriteter?

Rettigheter og Status for Etniske Minoriteter

- Hvordan de nye teoriene om etniske minoritetenes rettigheter og multi-kulturalisme påvirker holdninger og praksiser koblet til demokratisk statsborgerskap?

To debatter

- Om etniske minoritetenes rettigheter
- Om promotering av et ansvarsfullt demokratisk borgerskap

Rettigheter til EM betyr

- Utvikling av offentlige politikker
- Legale rettigheter
- Konstitusjonelle provisjoner

Krav om at det blir lagt til rette for at EM kultur kan komme seg i uttrykk.

Krav eller?

Brukes flere betegnelser for EM krav:

- Gruppe rettigheter
- Multikulturalisme
- Differensiert statsborgerskap

Hvem krever rettighetene?

- Innvandrere grupperinger
- Nasjonale minoriteter
- Indigoneons folk
- Rase grupperinger
- Etno-religiøse grupperinger

Minoritets Rettigheter

(et paraply / heterogent begrep)

har til felles:

- Overskrider de velkjente borger- og politiske rettigheter, på individ basis, som er forsvart i liberale demokratiske land.
- De er adoptert med det hensikt å anerkjenne og legge til rette for distinkte identiteter og behov av etnisk-kulturelle grupperes side.

Endring i begrepsbruk

- Understreket '*Justice of claims*' fra etniske minoritetenes side.
- Kritisk til fordeler som følge av medlemskap i tilskrevende grupper...moralsk arbitrært og implisitt diskriminerende. Danner første og andre rangs borgere
- '*Difference-blind*' institusjoner, ikke nødvendigvis urettferdige.

To viktige erkjennelser som har påvirket debatten

- '*Mainstream*' institusjonene implisitt favoriserer majoriteten
- Vanskelig å se hvordan alle disse biased forholdene kan seires over
- Økende bevissthet om bestemte interesser som tidligere ble ignorert:
  - interesse in anerkjennelse,
  - identitet,
  - kulturell medlemskap

Første fase i debatten

- '*Difference blind*'? Eller at disse er rettet mot interessene til majoriteten og danner grunnlag for ekskludering, barrierer? Nå er det erkjent at '*difference blind*' institusjoner kan forårsake ulemper for partikulære grupper.
- '*The burden of proof*' eller '*justification of claims*' faller ikke lengre bare på siden av de som forsvarer multikulturalisme (for at disse skal visse at de reformer de foreslår ikke vil forårsake urett.)

Ny opposisjons former til etniske rettigheter (I)

- Kritisk til rettferdigheten ved spesifikke minoritetsrett. i bestemte kontekster; at bestemte spesifikke politiker kan fordele ulempene og fordelene på urett vis dersom denne fordelingen er koblet til særegen identitet og kultur

Ny opposisjons former til etniske rettigheter (II)

- Retter fokuset bort fra rettferdighet, mot spørsmål koblet til statsborgerskap; hvordan de generelle trendene i utviklingen av etniske minoriteter truer med å skade de borgerlige verdiene og borgerskapspraksisene som bekrefter en sunn demokrati.

Medborgerskap?

Problemstillingen lyder:

Hvilke utviklinger og praksiser peker på viktigheten av medborgerskap ?

Nye utviklinger:

- Økende elektoral apati blant velgere
- Langtids velferdsavhengighet
- truet Velferdsstat

Ny medborgerskap debatt 90 årene

Bakgrunnen for interessen:

- Minoritetsrettighetene har tatt seg opp.
- Press fra '*politisk korrekthet*' og '*krig mellom kulturer*'; hvordan skal man da delta som borgere?
- Tilstedeværelsen og synligheten av etniske grupperinger, og effekten av dette.

Teoriene om Medborgerskap

- (70-80årene) spørsmålstilling knyttet til den grunnleggende *samfunnsstrukturen*
- (90årene) *kvalitetene og disposisjonene til borgere* som opererer innenfor institusjonene, og *prosedyrene* står i fokus.

Teoriene om Medborgerskap (90 årene)

1. Forsøk på å spesifisere borgerlige dyder krevd for en demokrati i positiv retning. Galstons teori (1991):
  - *Generelle dyder*: Lovlydighet, lojalitet, mo
  - *Sosiale dyder*: selvstendighet, åpent syn
  - *Økonomiske dyder*: arbeidsetikk, tilpasningsevne
  - *Politiske dyder*: evne til å skille mellom og respektere andres rettigheter, ønske om å delta i offentlig diskurs.

Hvordan EM forfremmer medborgerskap?

Uenighet om EM rolle:

- Frivillige org. inkludert etniske grupperinger - kan fungere som '*medborgerskaps skoler*'; gi dem en selvstendig status
- EM sosialisering kan hindre og forfremme ansvarsfull medborgerskap

Nye problemstillinger

- Hvordan skal myndighetene sikre at borgere er aktive, kritiske, ansvarlige, tolerante ?
  - Hvordan kan myndighetene sikre at borgere identifiserer seg med og føler solidaritet med deres medborger?
1. Beskrivelser av *ønskede dyder* (reduserer pr.stil. til en banalitet)
  2. Beskrivelse av *politikker* og deres *implikasjoner* (økende tendens i teorien)

Hvordan tilpasse teoriene til realitetene? (ny trend i litteraturen)

- Ta hensyn til graden av pluralitet i samfunnet
- Formene etnisitet og religiøsitet tar i den sosiale konteksten
- Dyrke offentlig diskurs
- Dyrke '*public reasonableness*' (Macedo 1990): "reasons must be *public reasons*"
  - *Krever borgerens ansvar å skille mell. '*matters of private faith*' med '*matters of public defence*'
- Brochmann (2002) snakker om grenselinjen mellom '*private vs. publicsfære, managemet, and legetimacy of this*'

Viktig teori skifte

Teorier om demokratiet har forandret fra:

- *Stemme-sentrert*, forutgitte preferanser/interesser konkurrerer med beslutningsprosedyrer og aggregerende mekanismer (stemmene til flertallet)
- *Samtale-sentrert*, som gir en sjanse til marginaliserte grupper å problematisere normene for legitimitet, og posisjonering i forhold til reelt makt innad det sosiale systemet.

Kritikken

1. Frykt for politisering av etnisitet, danne et spiral av konkurranse, mistillit, antagonisme mellom etniske grupperinger; sveket kommunikasjonsevne blant borgere, sveket solidaritet på tvers av gruppe skillelinjer

Hvordan integrere to debatter?

- Minoritets rettigheter kan ikke ekskluderes som urettferdige; tvert imot de er i samsvar med og kreves av rettferdighetsprinsipper.
- Funksjonen av et demokratisk samfunn er ikke avhengig bare av rettferdigheten i sine institusjoner og konstitusjon men også av dydene, identitetene og praksisene til sine borgere, inkludert deres evne til å samarbeide, føle solidaritet med de som er av annet etnisk, religiøs bakgrunn.

'Common Citizenship'?

Erkjent nå: ER påvirker medborgerskapet

- Interesse å forfremme et 'felles medborgerskap' (min overs.) i multietniske land.
- Minoritetenes forståelse av medborgerskap kan være rigid; dette kan påvirke det sosiale rommet for å forfremme eller pleie visse aspekter av demokratisk medborgerskap og sosial enhet.

Behov for eksaminering

- Potensielle konflikter mellom medborgerskap og diversitet
- Eksaminere spesielle kontekster, case-studier, i lys av dypere forståelse av forskjellige mønstre av etniske relasjoner.

Multikulturelle problemstillinger

Joppke & Lukes (1999)

Multikulturalismen Sosiologi

Protagonistene:

- ofte eliten, utdanning og kulturelle institusjoner, pedagoger og 'symbol spesialister'; Sjeldent minoritetene selv

Perspektivet:

- Kunnskapssosiologisk (studere den sosiale ell. kulturelle konstruksjon av virkeligheten))
- Kognitiv fokus*
- Perspektivet til protagonistene: 'change' the world; fremme en radikal kritikk og behov for endringer i samfunnet

Multikulturalismens Prinsipper ?

Joppke & Lukes vil sette et spørsmålstegn ved noen av disse:

- Den epistemologiske relativismen
- Legitimiteten av universalismens kritikk
- Den sosiale moralske løftingen til utsatte grupper vs. brede sosiale identiteter og lojaliteter
- Debattere prioritering av legale og politiske rettigheter til grupper

Endring i polemikken

- Debatten har endret fra en *polarisert* polemikk til en *konsensus* modus
- Individuelle rettigheter og medborgerskap ses *komplementært* med spørsmål om gruppe rettigheter og multikulturell medborgerskap

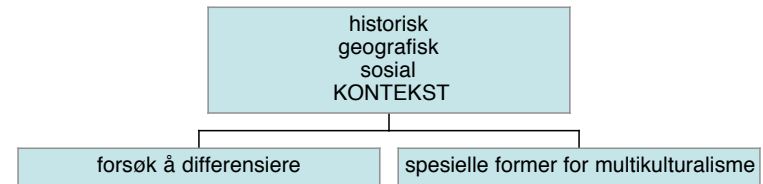
Kultur forståelsen

Multikulturalismens kulturforståelse - arvet fra antropologien:

- flertall betydning, bred
- relativ
- anti-elitist
- *anti 'consensus genitum'* (som hos Geertz 1973) tilnærming som se etter kulturelle pilarer

(I følge Joppke & Lukes)

Analytisk trend i bidragene

Multikulturalisme

Kritikk til Vestens *universalisme* og *liberalisme*, i sympati med:

- Post-strukturalism
- Communitarianism

Post-strukturalisme

- ingen ambisjoner om å legitimere et bestemt velferdstats regime;
- identifiserer kunnskaps mønstre som uttrykk for makt fra privilegerte sosiale gruppers side; konstruert for å styre/ ekskludere og kontrollere;
- ambisjonen er å dekonstruere alt

Universalisme

- Ontologisk kunnskap om sosiale grupper
- Epistemologisk relativisme
- Kritiseres som abstrakt og etnosentrisk: spesifikke verdier innad et samfunn til å være universelle verdier

Kollektivism

- Individualisme og marked relasjonene i liberale samfunn i ferd med å skade felles bånd som er viktige for individene;
- Velferd bør komme som et uttrykk for menneskelig solidaritet ikke som en berettigelse eller rett som er en følge av komplekse nettverk av gjensidige relasjoner (Tittmus 1970);
- Velferd som et uttrykk for felles verdier som knytter sammen ellers vesensforskjellige mennesker.

Offentlig Nøytralitet

- *Legale utfall:*
Rettferdiggjøring av muslimske jentenes bruke av *hijab* i offentlige skoler
- *Legal mottagelighet:*
mottagelighet i rettsystemet - giftemål mellom homoseksuelle;
skole - fritak for muslimske jenter fra felles fysisk undervisning.

Stat og Rettigheter

”Minority rights are not an abstract imposition on liberal states, but *reflective* of the very practice of liberal states” (Kymlicka 1995).

Epistemologisk relativisme?

Er det mulig å kjenne objektivt 'den andre'?

- Antropologien skiftet fokus fra '*the investigated object*' til '*the investigating subjekt*'
- Noe i stil med poststrukturalistene (desstabilisere alt), ble *subjektivitets prinsippet* ledende.

Multiculturalism: 'Position-taking stance'

- Vanskelig å oppnå nøytralitet
- *Polemisk angrep* mot grunnsetninger - universalisme, nasjonal tilhørighet og medborgerskap, individuelle rettigheter.
- *Motpolemikk* - mot relativisme, fragmentering, anti-liberalisme.

Epistemologisk relativisme?

I sosiologien - autentisitets prinsippet:

- 'to be true to the subject',
- de undertrykkede i fokus
- undersøke og stille spørsmål ved dikotomiene:
  - subjekt vs. 'the other';
  - retorikk vs. argument;
  - makt vs. kunnskap
  - politikk vs. vitenskapstenkning

Epistemologisk relativisme?

Noe av svaret:

”Multicultural scholarship is a bit *Gesamtkunstwerk*, authentic, political, if not necessary (aspiring to be) ’true’ in the presumed absence of such a possibility (Joppke & Lukes 1999)

Multikulturalismens samfunnsmodell

- Salman Rushdies novelle: *Satanic Verses*. Transformasjon kommer som følge av nye og utforventede kombinasjoner av individer; ”*Melange, hodgypodge, a bit of this a bit of that is how newness enters the world*”
- *L.A. 2000 rapport*: en mosaikk av mer enn 100 kulturer og etniske bakgrunner. Hver farge er distinkt og essensiell til helheten: ”*Each brings its own ethos, arts, ideas and skills to a community that wellcomes and encourages diversity and grows stronger by taking the best from it*”.

To modeller

’Hodgepodge’

- Intern miks og fusjon
- Både på samfunnsnivå, og på individ nivå

Mosaikk

- Koeksistens av distinkte kulturer som utøves av partikulære grupper

Kritikken av samf. modellene

- **Mosaikk modellen** løser ikke pr. still.: Hvordan skal individet *kobles* til samfunnet?
- Det uønskede siden av mosaikk tanken blir *sosial fragmentering* (som eksempler fra LA viser)
- Hva tilbys som organisatorisk alternativ til monokulturen (= *The nation - the locus of an individuals ultimate loyalties*)? Alternativløs.

Ulemper i 'Hodgpodge' modellen

- Ingen politiske krav kan komme som følge av den
- Beskriver individenes livsverden enn drivkraften bak politiske organisasjoner og statens politikk.
- Identifiserer ikke grupper som kunne mobiliseres og representeres
- Identifiserer ikke kategorier som rettigheter og fordeler kan gis tilgang til
- Presser multikult. inn i mosaikk modulen (hvor en blandingsprodukt av kultur er bare en stykke til i mosaikken av kulturelle grupperinger)

Hvilken gruppe? Hvilke rettigheter

Hvem klassifiserer som 'multicultural group'?

- Numerisk?
- Strukturelt?
- Makt/undertrykkelse?

'Cosmopolitan' - Melange Multikulturalisme (Waldron 1992)

- Basert på empiriske observasjoner
- "We are living in a mixed-up world and having a mixed-up self"
- Kritiserer kommunitarians (Mosaikk modulet) for å ignorere dette
- **Fordeler:**
  - ser på kultur ved første blick, i fluks, hybrid, ikke ren;
  - individets autonome og meningsfulle valg er ikke bare et produkt av et kultur og kommunitet
  - meningsfulle utfall kan ha sin kilde også i en

Undertrykket?

- Hva er det som teller som undertrykkelse?
- Når begynner og når slutter undertrykkelsen?
- Hvilke kriterier for å identifisere relevant undertrykkelse?
- Hvem sine 'claims' skal stå i fundamentet til disse argumentene/vurderingene? Minoritetenes?
- Skal det handle mer om styrke, høytlydt, eller vedvarig ved undertrykkelsen ?

Hvilke rettigheter for minoriteter?

- Multikulturalistene er ikke bare for *omfordeling av goder*, men også for *anerkjennelse*.
- 1. Fritak fra bestemte legale standarder og oppgaver (Hijab/ Turban)
- 2. Spesielle fordeler, tospråklig undervisning, flyktninger-programmer;
- *priviligert behandlig*: kontroversiell vs. ikke kontroversiell
- 3. Selvstyre, for territorielle grupper (som fransk tallende Quebec), eller proto-nasjoner

Kostnader ved minoritet grupperes rettigheter

- Mulighetenes kostnader (kostnadene ved å etablere f.eks. et bilingval utdannings system - lære et språk som kanskje man ikke trenger)
- Negative reaksjoner blant majoriteten
- * Gruppe rettigheter kan redusere individuelle rettigheter: *"In attributing group rights, a state also empowers authorities within a group to restrict individual freedom within the group."*

Statsborgerskap og Velferdsstat

Inklusjon-eksklusjon

(Brochmann 2002)

Integrasjon i Skandinavia

- Mest utviklet integrasjons system med hensyn til offentlige programmer som skal integrere innvandrere og flyktinger
- her også justeres migrasjons kontroll -politikken i forhold til de forventinger og effekter som produseres innad EU; gjelder for medlem land så vel som for ikke medlem land (Norge)
- '*Structural double talk*' - en hard fasade og en myk kjerne; utvider rettighetene for denizens og innvandrere uten permanent opphold, kontrollerer og setter restriksjoner for potensielle nykommere.

Integrasjon i Multikulturalisme

- Betyr at innvandrere bør tilpasse seg til normene og reguleringene i mottaker landet, samtidig som de er tillat til å bevare det som ofte er betegnet 'deres egen kultur'
- Problematiserer langs disse aspektene: offentlig versus privat sfære, superior vs. inferior posisjon i en (bare) kommunikasjonsplattform
- (Brochmann ser dette ikke i fht. hvem som setter premissene for hvem og via hvilke mekanismer dette gjøres eller kan gjøres i denne nye fasen av integrasjons historien. Se)

Brochmanns Procedure

- Koblet til nødvendigheten med å '*draw boundaries*' for sosial sammenheng, solidaritet og kommunitetsfølelse (Favel 1998)
- Balansere mellom felles verdier og identitet, obligasjon for kulturell åpenhet og toleranse for nyankommere, likhet og rettferdighet for minoriteter
- En stats uten sammenheng rundt grunnverdier vil ha problemer med å gjøre sin autoritet legitimt

* Uklart om hva menes hvordan dette med grunnverdier og fellesverdier overlapper, eller ikke.

'Ideal Procedure'

(Joppke & Lukes)

- Bhiku Parekh (1994) anbefaler en ideal skisse over hvilke rettigheter å gi/ og ikke tilgang til
- Innvandrere har en moralsk rett til å bevare deres særegenhet
- en '*court like*' framgangsmåte: hvor partene kommer in i en dialog om legitimiteten til den utøvde praksisen (Kymlicka verdsetter '*the soft power of dialogue*')
- Her er begreper som verdier i minoritetene og betydning av disse veid mot samfunnets '*core values*' (lov mot polygami; omskjæring av jenter)

'Multicultural State'

Sitat:

"The multicultural state must build its policies around common conceptions of the public good, and at the same time establish arrangements that facilitate the existence of different communities within the same state (Brochmann 2002: 188)."

Nye Problemstillinger

- If a variety of aliens are formed into citizens, what will happen then , in the long run, to who "we" are and to the nature of the national community?
- What will happen to the "integration" of nation as such?

(Habermas spør annerledes:

Er det nasjonaliteten som gir demokratiet legitimitet? (Elias & Habermas 1989:95)